

Akcije sovražniku pred nosom

Mestna občina ljubljanska je pred in med vojno s svojimi uradi in podjetji skrbela za upravna, komunalna in gospodarska vprašanja mesta. Po razsulu stare jugoslovanske vojske so Italijani brez boja zasedli Ljubljano. Takratni župan dr. Juro Adlešič jih je celo pričakal pred viško cerkvi in jim simbolično izročil mestne ključe. Kasneje pa se je italijanski vojski celo zahvalil »za vse dokaze njenih viških vrlin«.

V času okupacije se je draginja v mestu povečala za več kot 100% letno. Delavci Mestne občine so imeli plače, ki niso pokrivalé niti najnujnejših potreb. Gospodarski položaj se je stalno slabšal, prav tako preskrba. V času nemške okupacije je bilo še slabše. Prebivalci Ljubljane niso mogli dobiti kuriva, zato si jih večina ni mogla skuhati niti kosila. Kljub temu pa je vodstvo z županoma Leonom Rupnikom in Francem Jančigajem tesno sodelovalo z italijanskim in nemškim okupatorjem.

Uradniki in delavci pa so se že v poletju 1941 povezali z OF. Ing. Jože Levstik, ing. Bogo Prašnikar, Maks Nahlik, Ludvik Štemberger, Lojze Vrhovec, prof. Drago Stepišnik in drugi so začeli ustanavljati odbore OF, ki so jih junija 1941 povezali v magistratni matični odbor OF; ta je vodil vso ilegalno organizacijo v uradih in podjetjih. Prvi predsednik oziroma sekretar tega odbora je bil ing. Jože Levstik. Poleg zbiranja denarnih in materialnih sredstev so aktivisti OF na svojih delovnih mestih specialno pomagali OF. Ilegalcem so izdajali ponarejene domovnice in osebne izkaznice.

Ko so začeli Italijani streljati talce, so uslužbenci Žal identificirali žrtve, ki so jih okupatorji naskrivaj pokopavali. Cestni delavci, gasilci in reševalci so s svojimi vozili prevažali preko žice orožje, sanitetni material in literaturo. Beguncem z Gorenjske in Štajerske so omogočali zaposlovanje v mestnih uradih in podjetjih. Za OF so izdajali ponarejene živilske nakazni-

ce. V trgovini plinarne, v Kresiji, v skladišču cestnega nadzorstva na Vilharjevi, v sedanjem Šentjakobskem gledališču na Krekovem trgu, v mestni vrtnariji na Cesti na Rožnik so bila skladišča ilegalne literature ter opreme in orožja za partizane.

Od 1941 do 1945 so vse to delo vodili trije magistratni matični odbori OF. Italijani so sumili, da izdajajo ponarejene osebne izkaznice v uradih mestne občine. Osumili so Vidler Borisa, »kateri je privedel, ko je bil primerno o tem vprašan, policijo na sled številnih drugih okrivljenih prevratnega delovanja«. Mestne urade in podjetja so blokirali 13. junija 1942 in aretirali sedem vodilnih aktivistov, sedem pa se jih je umaknilo v ilegalo. S tem je bil razbit prvi matični odbor.

Ko je bil sekretar ing. Levstik že v ilegali, je zaupal organizacijo novega Vladimírju Kavčiču. Ta je bil aretiran 26. maja 1943 skupaj z rajonsko sekretarko Poljan ing. Sonjo Lapajne-Oblak in magistratnim partijskim birojem. Zatem je Edvard Prodan ustanovil tretji matični odbor, ki ga je vodil do aretacije novembra 1943.

Že avgusta 1941 je odbor OF v stavbi današnjega Šentjakobskega gledališča pod vodstvom Ludvika Štembergerja dal pobudo, da »rekvirirajo« za potrebe partizanov 296 toplih volnenih vojaških odej. Akcijo, ki jo je izvedla vojaška intendantca za zaščito VOS je v celoti uspela. Konec meseca oktobra 1941 so aktivisti izobesili na stolpu Magistrata veliko slovensko zastavo. Za prvi maj 1942 pa je skupina cestnih in komunalnih delavcev sodelovala pri splavitvi osvetljenih ladjic po Ljubljani, na katere so Italijani divje streljali. Organizacija OF je na mestni občini delovala vse do osvoboditve, čeprav je bilo od 6. do 19. januarja 1945 aretiranih 49 uslužbenecv in delavcev.

LOJZ TRŠAN

Razpis

ŽIRIJA ZA PRIZNANJA OF SLOVENSKEGA NARODA PRI OBČINSKI KONFERENCI SZDL LJUBLJANA CENTER

RAZPISUJE ZA LETO 1986

20 SREBRNIH PRIZNANJ OF za območje občine Ljubljana Center, ki bodo podeljena ob obletnici Osvobodilne fronte slovenskega naroda 27. aprila 1985.

80 BRONASTIH PRIZNANJ OF za območje dvanajstih krajevnih skupnosti v občini Ljubljana Center, ki jih bodo podelile krajevne konference SZDL.

Priznanja OF se podeljujejo posameznikom in organizacijam za dolgoletno prostovoljno družbenopolitično delo, za dosežke trajne vrednosti pri uresničevanju političnih nalog socialistične zveze v razvijanju samoupravnih in delegat-

skih odnosov in uveljavljanju revolucionarnih tradicij OF.

Žirija bo pri obravnavi predvsem upoštevala tiste predloge kandidatov, ki so se posebej izkazali s svojim delom, oziroma so še dejavni pri uresničevanju idejno političnih nalog in uresničevanju frontnih nalog SZDL v družbenopolitičnih organizacijah, družbenih organizacijah in društvi, krajevnih skupnostih in organizacij združenega dela, v občini in širše.

PREDLOGE ZA SREBRNA PRIZNANJA OF NAJ PREDLAGATELJI POSLJEJO ŽIRIJI ZA PRIZNANJA OF PRI OBČINSKI KONFERENCI SZDL LJUBLJANA CENTER NAJKASNEJE DO 31. JANUARJA 1986.

ŽIRIJA ZA PRIZNANJA OF PRI OK SZDL LJUBLJANA CENTER KARDELJEVA 8

Fotografije iz medvojnne Ljubljane

Mestni muzej je v preteklem letu pridobil 1678 fotografij Mirana Pavlina, fotoreporterja časopisa Jutro, ki je med vojno zabeležil v Ljubljani

ni podoba okupatorja in njegovega nasilja ter življenja, ki je teklo, vsaj navidezno in le za nekatere, kot prej: kovanje na Savi in v bazenu Ilirije, sprehodi po Tivoliju, lepaki so vabili v gledališče in kino itd. Bolj »vojna« pa je podoba ljudi, ki čakajo pred trgovinami v dolgih vrstah za osnovna živila. Si lahko predstavljate, da je bil park pred Univerzo zasejan z ajdo in da so preorali park Zvezda, da bi zraslo nekaj prgišč žita?!

Irena Kovač, ki je postavila razstavo pravi, da je v novi podobi ujeta borbeno, »oefarska« Ljubljana, mesto, ki ni priznalo okupacije. Grozljiva pa je podoba bratomorne vojne, ko je del Slovencev stopil na stran okupatorja in izdal svoj narod.

Ta izredna razstava bo odprta do 20. decembra, v galeriji ljudske revolucije na Mestnem trgu 10, ob torkih, četrkih od 10.-12. in od 16.-18., ob nedeljah pa od 10.-12. ure.

Fotografija iz kataloga razstave z napisom na vratih »krum je razprodan«

KS Tabor

Kaj pa članarina SZDL! — Na programski konferenci so ugotovljali, da krajevna konferenca SZDL nima za izvedbo svojega programa dela prav nobenih finančnih sredstev, kar vsekakor otežuje njeno delo in aktivnost. Eden od delegatov je vprašal, kako je s članarino za SZDL. Že pred nekaj leti smo pobiranje ukinili in zdaj nimamo še tistih sredstev, ki so se natekla v blagajno iz tega vira dohodkov. Delegati so pooblastili novo izvoljeno predsedstvo, da razmisli o ponovni uvedbi članarine.

***

Šahovska simultanka — Za uspešen zaključek Tedna upokoencev je društvo upokoencev Tabor organiziralo prejšnji teden šahovsko simultanko, na katero so povabili upokoence vseh sosednjih KS. Dobro organizirano simultanko so odigrali v Malejevi dvorani TVD Partizana Tabor na 10 deskah. Šahovski mojster Prainfalk, ki se je ljubeznivo odzval vabilu za sodelovanje, je dobil vse partije, pri čemer pa ne smemo misliti, da so naši šahisti boje prepustili mojstru kar hitro.

***

Dogodek v telovadnici — Starejše članice TVD Partizan Tabor, ki vsako sredo preživijo prijetno urico v telovadnici, so prejšnjo sredo doživele majhno presenečenje. V telovadnici jih je pričakala snemalna ekipa TV Ljubljana in posnela na trak njihove vaje. Videle se bodo lahko v TV oddaji STRES, ki jo na TV pripravljajo z namenom kako se najlažje in najbolje obvarovati različnih stresov, ki jih ljudje doživljamo v vseh obdobjih svojega življenja.

***

Srečali se bodo za novo leto — V društvu upokoencev Tabor je te dni izredno živahno. Zavzeto so se že lotili priprav za novoletno srečanje svojih članov. Letos, tako so sklenili na seji, ne bodo razpošiljali novoletnih voščilnic, ampak bodo svoje čestitke izrekli kar preko krajevnega glasila. Za svoje člane, ki živijo v Domu upokoencev so namenili kot novoletno darilo 10.000 dinarjev. Ker bo Dom upokoencev prihodnje leto slavil 20-letnico svojega obstoja, bodo tudi tu sodelovali po svojih močeh. Na seji so v svet doma imenovali kot predstavnika društva Bojana Lubeja.

TATJANA PUST

KS Josip Prašnikar

Prevelika obremenjenost — Svet krajevne skupnosti je 25. novembra ocenjeval organiziranje novoletnih prireditev po osrednjih mestnih ulicah. Menil je, da bo potrebno razporediti to dogajanje s Čopove in bližnjih ulic na več prizorišč po Ljubljani. Te ulice so namreč že normalno zelo obremenjene z avtomobilskim prometom in s pretokom pešcev, zato prireditve ovirajo običajno dogajanje na ulicah in trgih. To mnenje na ljubljanski turistični zvezi in na komiteju za urejanje prostora poznajo že dalj časa, zato upajo, da bodo v prihodnjem letu upoštevali stališča vseh krajevnih skupnosti, ki »posojajo« svoje ulice in trge za tovrstno veselje.

***

Istočasna obnova — Komunalna energetika Ljubljana, TOZD Energetika je ponudila v obravnavo predlog projekta za osnovni vroečvod po Petkovškovem nabrežju do Prešernovega trga. V krajevni skupnosti menijo, da bo vroečvod speljan tako, da bo preprečil razširitev dejavnosti na bregovih Ljubljane in bo tudi opustil potrebo po Mesarskem mostu. Želijo, da bi na ta vroečvod lahko priključili nekatere objekte ob njem. Pa še to poudarjajo, da naj med polaganjem vroečvoda opravijo vsa obnovitvena dela tudi elektrikalji, poštarji, kanalizacija, vodovod in drugi. Ne bi radi, da bi se ponavljalo dogajanje s Slomškove ulice, kjer so si na svežem asfaltu prodajali svedre za vrtnanje asfalta delavci teh in drugih podjetij.

***

Podzemna klonica — Ob gradnji Triglavske restavracije so bili proti ureditvi hotelskih sob v njenem nadzidku, ker so se bali prevelikega pritiska avtomobilov na skromne parkirne površine v krajevni skupnosti. Ker je restavracija v znatnih denarnih težavah, so se odločili, da bodo omenjene prostore posojali za pisarniško dejavnost. Spet se bo tu pojavilo večje število avtomobilov. Zato v krajevni skupnosti pozivajo odgovorne, da se čim prej lotijo gradnje podzemne klonice pri sanatoriju Emona.

***

Zabojniki niso več ovira — S sodelovanjem inšpektorja Uprave inšpekcijskih služb mesta Ljubljane je uspelo krajevni skupnosti doseči, da postavljajo prodajalna Mavrica, Kroj, trgovina Emona, Manufaktura na Trubarjevi 11 in Zavod SRS za zdravstveno varstvo izpraznjene zabojnike na njihova dvorišča in tako z njimi ne ovirajo več tekočega in mirujočega prometa na Trubarjevi in Resljevi cesti.

***

Novoletni srečanja — Za otroke bo novoletna prireditev z obiskom dedka Mrza 23. decembra, na podobno srečanje pa bo povabljenih tudi okrog 200 krajanov, ki so dopolnili 70 let.

***

Dovolj delegatov za skupščino — Po nekaj mesečnem naporu je uspelo KK SZDL zbrati delegate za skupščino krajevne skupnosti. Krajevni imajo v njej petnajst predstavnikov, združeno delo deset, družbeno-politične organizacije, organizacije in društva pa morajo najti še osem delegatov. Za predsednika skupščine delegatov je bil izvoljen Tine Stanovnik, za podpredsednico pa Draga Rogljica.

***

Sekcija invalidov — V krajevni skupnosti so pričeli s pripravami za ustanovitev sekcije invalidov in krajevne organizacije zveze rezervnih vojaških starešin.

-jk-

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center.

Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Izdajateljski svet:

Srečko Čož (predsednik), Franc Možina, (podpredsednik), člani: Dara Trbič, Franc Boštjančič, Ksenija Preželj, Milan Sternik, Ljuba Dovgan, Roža Šilc, Lojze Cepuš, Sreten Dimitrijevič in Marko Polič.

Uredniški odbor:

Štiko Isajević (glavni in odgovorni urednik), Matija Čož (tehnični urednik), Jurij Špov, Srečko Čož, Miša Vidic, Alojz Tršan, Ksenija Preželj, Bojan Lubej in Marjan Ciglič.

Izhaja štirinajstredno v 15.000 izvodih. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p. p. 191. Tel.: 214-296, 223-509 in 223-510. Žiro račun pri SDK Ljubljana 50101-678-47844, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likozarjeva 1

Glasilo prejema vse družine v občini brezplačno na domove.